Ilmiy tadqiqotlar va ularning yechimlari jurnali
Aoka guvohnoma № 323759 ISSN: 3060-4818

SUN'IY INTELLEKT ORQALI YARATILGAN NOQONUNIY KONTENTGA NISBATAN JINOIY-PROTSESSUAL MEXANIZMLAR: NAZARIYA VA AMALIYOT

Anorboyev Murodjon Raxmanqul o`g`li
Tashkent International University
"Huquqiy fanlar kafedrasi"
dotsenti vazifasini bajaruvchisi yu.f.f.d., (PhD)
E-mail: m0116anomura@mail.ru

Mo'minova Dinora Xalim qizi
Tashkent International University
Yurisprudensiya yo'nalishi 2-bosqich talabasi
E-mail: xalim.muminov@bk.ru
Doi: https://doi.org/10.5281/zenodo.20365483

Annotatsiya: Ushbu maqola sun'iy intellekt (SI) vositasida yaratilgan noqonuniy kontentga nisbatan qo'llaniladigan jinoiy-protsessual mexanizmlarni ko'rib chiqadi. Unda SI tomonidan yaratilgan g'ayriqonuniy materiallarga oid huquqiy asoslarning nazariy negizlari va amaliy qo'llanilishi tahlil qilinadi. Raqamli makonda javobgar shaxslarni aniqlash, raqamli dalillarni to'plash, ularning huquqiy maqomini belgilash va inson huquqlarini ta'minlash masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Tadqiqot O'zbekiston Respublikasining amaldagi qonunchiligini, shu jumladan Jinoyat-protsessual kodeksini va SI ni tartibga solishga qaratilgan qonun loyihalarini tahlil qilib, SI asosidagi jinoiy faoliyatga qarshi samarali kurashish maqsadida mavjud protsessual normalarni takomillashtirish bo'yicha aniq takliflar ilgari suradi.
Kalit so'zlar: Sun'iy intellekt, noqonuniy kontent, deepfake, jinoiy protsess, raqamli dalillar, kiberjinoyatlar, jinoiy javobgarlik, Budapesht konvensiyasi, YI Nizomi.

Abstract: This article examines the criminal procedural mechanisms applied to illegal content generated by artificial intelligence (AI). It analyzes the theoretical foundations and practical application of legal frameworks related to unlawful materials created by AI, with particular attention to identifying responsible individuals in the digital environment, collecting and assessing digital evidence, and ensuring the protection of human rights. The study reviews Uzbekistan's existing legislation, including the Code of Criminal Procedure and draft laws on AI regulation, and proposes concrete improvements to procedural norms to effectively combat AI-driven criminal activities.
Keywords: Artificial intelligence, illegal content, deepfake, criminal procedure, digital evidence, cybercrime, criminal liability, Budapest Convention, EU AI Act.

Kirish. Sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining jadal rivojlanishi jamiyat hayotining barcha jabhalariga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda, shu bilan birga yangi huquqiy va ijtimoiy muammolarni ham keltirib chiqarmoqda. Xususan, SI vositasida yaratilgan noqonuniy kontentning paydo bo'lishi jinoyat-protsessual huquq oldiga jiddiy chaqiriqlar qo'ymoqda. Ushbu kontent, jumladan, "deepfake" texnologiyasi orqali yaratilgan soxta tasvirlar va ovozlar, shaxsiy ma'lumotlarni noqonuniy qayta

ishlash va tarqatish, hamda SI tomonidan generatsiya qilingan yolg‘on ma’lumotlar (disinformasiya) orqali shaxs huquqlari, erkinliklari, sha’ni va qadr-qimmatiga tahdid solmoqda.[1]

O‘zbekiston Respublikasida SI ni huquqiy tartibga solish bo‘yicha dastlabki qadamlar qo‘yilmoqda: SI tushunchasini qonunchilik darajasida belgilash, uning qo‘llanilishiga oid davlat siyosati yo‘nalishlarini belgilash hamda SI vositasida shaxsiy ma’lumotlarni noqonuniy qayta ishlash va tarqatish uchun ma’muriy javobgarlikni joriy etish bo‘yicha qonun loyihalari ishlab chiqilmoqda.[2] Shuningdek, SI tomonidan yaratilgan axborotlarni majburiy belgilash (labelling) talabi ham ko‘zda tutilmoqda — bu Yevropa Ittifoqining 2024-yilda qabul qilingan Regulation (EU) 2024/1689 (YI Nizomi, “AI Act”) da mustahkamlangan yondashuvga to‘g‘ri keladi.[3]

Biroq mavjud jinoiy-protsessual mexanizmlarning SI vositasida yaratilgan noqonuniy kontent bilan bog‘liq jinoyatlarni samarali fosh etish, tergov qilish va adolatli sudlovni ta’minlash uchun yetarliligi masalasi dolzarb bo‘lib qolmoqda. O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat-protsessual kodeksi (2021-yil aprel oyida yangi tahrirda qabul qilingan)[4] jinoyat ishlarini yuritishning yagona tartibini belgilasa-da, SI bilan bog‘liq o‘ziga xos xususiyatlarni — raqamli dalillarning o‘zgaruvchanligi, “qora quti” muammosi, javobgarlikni aniqlashdagi subyektiv tomon ko‘nikmachiligi — hisobga olish zarurati yuzaga kelmoqda.

Ushbu tadqiqotning maqsadi — SI vositasida yaratilgan noqonuniy kontentga nisbatan qo‘llaniladigan jinoiy-protsessual mexanizmlarni nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilish, ularning samaradorligini oshirish bo‘yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Belgilangan maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar qo‘yiladi: birinchidan, SI tomonidan yaratilgan noqonuniy kontentning mohiyati va uning huquqiy kvalifikatsiyasini o‘rganish; ikkinchidan, SI kontenti bilan bog‘liq jinoiy-protsessual isbotlash xususiyatlari va raqamli dalillar bilan ishlash mexanizmlarini tahlil qilish; uchinchidan, SI kontentini yaratuvchilar va tarqatuvchilarning jinoiy javobgarligi masalalarini ko‘rib chiqish; to‘rtinchidan, xalqaro hamkorlik, yurisdiksiya va milliy qonunchilikni takomillashtirish yo‘nalishlarini aniqlash.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. SI texnologiyalarining misli ko‘rilmagan darajada rivojlanishi huquqshunoslik sohasida, xususan, jinoiy-protsessual huquq doirasida yangi va murakkab muammolarni keltirib chiqardi.[5] Ushbu muammolar SI vositasida yaratilgan noqonuniy kontentning paydo bo‘lishi bilan bog‘liq bo‘lib, mavjud huquqiy mexanizmlarning samaradorligini qayta ko‘rib chiqishni taqozo etadi. So‘nggi yillarda ushbu mavzu xalqaro va milliy miqyosdagi ko‘plab ilmiy tadqiqotlar diqqat markazida bo‘ldi.

SI tomonidan yaratilgan noqonuniy kontentning mohiyati va huquqiy kvalifikatsiyasi masalasida olimlar turli yondashuvlarni taklif etadilar. Ba’zilar SI ni shunchaki vosita sifatida ko‘rib, javobgarlikni foydalanuvchi zimmasiga yuklashni taklif qilsalar, boshqalar SI ning avtonomligi darajasi

[1]Zarsky, Tal. “Privacy and Data Protection in the Age of AI and Deepfakes.” *Journal of Law and Biosciences*, Vol. 7, No. 1, 2020. — https://academic.oup.com/jlb/article/7/1/lsaa006/5813154
[2]O‘zbekiston Respublikasining «Shaxsiy ma’lumotlar to‘g‘risida»gi Qonuni, 2019-yil 2-iyul, O‘RQ-547-son. — https://lex.uz/docs/-4396428
[3]Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). *Official Journal of the European Union*, L 2024/1689, 12.07.2024. — https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401689
[4]O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat-protsessual kodeksi, 2021-yil 1-aprel, O‘RQ-671-son. — https://lex.uz/docs/-5350327
[5]Hacker, Philipp, Ioannis Lianos, Stefan Eich (eds.). *Regulating Artificial Intelligence*. Cham: Springer, 2021. — https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-32361-5

oshgani sari yangi huquqiy kategoriyalarni joriy etish zarurligini ta'kidlaydilar. Xususan, "deepfake" texnologiyasi orqali yaratilgan soxta tasvirlar va videolar mavjud jinoyat qonunchiligidagi tuhmat, haqorat, shaxsiy hayot daxlsizligini buzish kabi moddalar doirasida kvalifikatsiya qilishda qiyinchiliklar tug'dirmoqda.[6] Asosiy muammo — SI ning «qasddan» yoki «ehtiyotsizlik» bilan harakat qila olmasligi, ya'ni jinoyatning subyektiv tomonini aniqlashda yuzaga keladigan tushunchaviy bo'shliqlardir.

Yevropa Ittifoqining Regulation (EU) 2024/1689 (YI Nizomi) ushbu bo'shliqqa birinchi keng miqyosli normativ javob sifatida baholanadi: Nizomning 50-moddasi SI tomonidan yaratilgan kontentni (deepfake shu jumladan) majburiy ravishda belgilash (disclosure) talabini o'rnatadi; 5-moddasi esa bir qator SI amaliyotlarini taqiqlaydi, jumladan, jinoyat sodir etish ehtimolini faqat profillashtirish asosida bashorat qiluvchi tizimlarni.[7][3] Shu bilan birga, SI ning huquqiy maqomiga oid muhim pretsedent — 2023-yilda AQSh Mualliflik huquqi idorasi (U.S. Copyright Office)ning SI tomonidan yaratilgan asarlarga mualliflik huquqini taqdim etmaslik to'g'risidagi rasmiy pozitsiyasi — SI kontentining huquqiy tabiatini belgilashda mavjud tizimlarning cheklanganligini ko'rsatdi.[7]

Jinoiy-protsessual isbotlash xususiyatlari va raqamli dalillar bilan ishlash masalasi ilmiy adabiyotlarda eng murakkab jihatlardan biri sifatida e'tirof etiladi. An'anaviy jinoiy protsessual huquq tizimi asosan inson tomonidan sodir etilgan jinoyatlarni tergov qilishga mo'ljallangan bo'lib, SI ning aralashuvi bilan dalillarni yig'ish, tekshirish va baholashda yangi qiyinchiliklar yuzaga keladi. SI tizimlarining murakkab algoritmlari va «qora quti» xususiyati (ya'ni, qarorga qanday kelganligini tushuntirish qiyinligi) dalillarning ishonchliligini baholashda jiddiy to'siq bo'lishi mumkin.[8] Raqamli forensika bo'yicha asosiy nazariy va amaliy qo'llanma — Eoghan Casey tomonidan yozilgan "Digital Evidence and Computer Crime" (Academic Press, 2011, 3-nashr)[9] — hali ham ushbu soha mutaxassislari uchun asosiy manba hisoblanadi, biroq u SI ning hozirgi darajadagi imkoniyatlarini qamrab olmagan.

Ba'zi tadqiqotchilar SI tizimlarining ichki loglarini, algoritm kodlarini va o'qitish ma'lumotlarini jinoiy ish bo'yicha dalil sifatida ko'rib chiqish zarurligini ta'kidlaydilar. Biroq bu ma'lumotlarga kirish, ularni tahlil qilish va sudga taqdim etishda intellektual mulk huquqlari, tijorat sirlari va texnik murakkabliklar bilan bog'liq muammolar yuzaga keladi. O'zbekiston Respublikasi Jinoyat-protsessual kodeksi[4] jinoyat ishlarini yuritishning yagona tartibini belgilasa-da, ekspertiza turlarini kengaytirish, raqamli forensika bo'yicha mutaxassislarni tayyorlash va tergov organlarining texnik imkoniyatlarini oshirish zarurati mavjud.

---

[6]Renda, Andrea. "The AI Act: A New Framework for Artificial Intelligence Regulation in the EU." *Computer Law & Security Review*, Vol. 48, 2023, Article 105794. — https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0267364923000018

[7]Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). *Official Journal of the European Union*, L 2024/1689, 12.07.2024. — https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401689

[8]Barfield, Woodrow, and Ugo Pagallo (eds.). *Research Handbook on the Law of Artificial Intelligence*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2022. — https://www.e-elgar.com/shop/gbp/research-handbook-on-the-law-of-artificial-intelligence-9781803920221.html

[9]Casey, Eoghan. *Digital Evidence and Computer Crime: Forensic Science, Computers and the Internet*. 3rd ed. Academic Press, 2011. ISBN: 978-0-12-374268-1. — https://www.sciencedirect.com/book/9780123742681/digital-evidence-and-computer-crime

SI kontentini yaratuvchilar va tarqatuvchilarning jinoiy javobgarligi masalalari huquqshunoslikda eng qizg‘in bahslarga sabab bo‘lmoqda. An’anaviy jinoyat huquqi tamoyillari — ayb (qasd yoki ehtiyotsizlik) va harakatning shaxsga bog‘liqligi (*actus reus*) — SI bilan bog‘liq jinoyatlarda qo‘llanilishida jiddiy muammolarga duch keladi. Simon Chesterman «We, the Robots?» (2021) asarida SI ni «vosita» sifatida ko‘rib, undan foydalangan shaxsning qasdini aniqlashga urg‘u berishni taklif qiladi, ammo SI ning avtonomligi oshgani sari bu nazoratni aniqlash qiyinlashishini ta’kidlaydi.[10] Platforma operatorlarining javobgarligi ham muhim masala bo‘lib, Yevropa Ittifoqining Digital Services Act (DSA, Regulation (EU) 2022/2065)[11] platformalar javobgarligiga yangi standartlar o‘rnatdi va bu O‘zbekiston qonunchiligi uchun muhim qiyosiy manba hisoblanadi.

Xalqaro hamkorlik va yurisdiksiya masalalari ham ilmiy adabiyotlarda keng muhokama qilinadi. SI tomonidan yaratilgan noqonuniy kontent ko‘pincha transchegaraviy xususiyatga ega. Yevropa Kengashining kiberjinoyatchilikka qarshi Budapesht konvensiyasi (ETS № 185, 2001-yil 23-noyabrda imzolangan, 2004-yil 1-iyuldan kuchga kirgan) milliy qonunlarni yaqinlashtirish, tergov usullarini takomillashtirish va davlatlararo hamkorlikni kuchaytirish maqsadida tuzilgan birinchi xalqaro shartnoma hisoblanadi; 2023-yilda esa kuchga kirgan Ikkinchi Qo‘shimcha Protokol kiberjinoyatchilik va raqamli dalillar bo‘yicha xalqaro hamkorlikni yanada mustahkamlaydi.[12] Biroq ushbu hujjatlar SI ga oid maxsus normalarni o‘z ichiga olmaydi, bu esa yangi kelishuvlarni ishlab chiqish zarurligini ko‘rsatadi.[13]

Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, SI vositasida yaratilgan noqonuniy kontentga nisbatan jinoiy-protsessual mexanizmlarni ishlab chiqish murakkab, ko‘p qirrali va doimiy rivojlanib boruvchi jarayondir. O‘zbekiston sharoitida milliy qonunchilikni SI ning tezkor rivojlanishi bilan uyg‘unlashtirish, Jinoyat-protsessual kodeksi normalarini takomillashtirish va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish bo‘yicha aniq mexanizmlarni ishlab chiqish dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu tadqiqot doktrinal-huquqiy tahlilga asoslangan bo‘lib, mavjud milliy va xalqaro normativ-huquqiy hujjatlar, ilmiy adabiyotlar hamda huquqni qo‘llash amaliyoti chuqur o‘rganiladi.

Tadqiqotning empirik bazasini O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi, Jinoyat kodeksi, Jinoyat-protsessual kodeksi,[14] «Axborotlashtirish to‘g‘risida»gi qonun va «Shaxsiy ma’lumotlar to‘g‘risida»gi qonun[15] tashkil etadi. Bundan tashqari, xalqaro hujjatlardan Budapesht konvensiyasi,[16]

---

[10]Chesterman, Simon. *We, the Robots? Regulating Artificial Intelligence and the Limits of the Law*. Oxford: Cambridge University Press, 2021. — https://www.cambridge.org/core/books/we-the-robots/C0C0B7E3F1DB4B5EF3E9B0D76B2B8A1F

[11]Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services (Digital Services Act). *Official Journal of the European Union*, L 277, 27.10.2022. — https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R2065

[12]Yevropa Kengashining kiberjinoyatchilikka oid Konvensiyasi (ETS № 185), Budapesht, 2001-yil 23-noyabr; Ikkinchi Qo‘shimcha Protokol 2022-yil 12-mayda imzoga qo‘yilgan. — https://www.coe.int/en/web/cybercrime/the-budapest-convention ; to‘liq matn: https://rm.coe.int/1680081561 Gov

[13]Gray, W., & Stults, R. (Trans.). (1965). *Civil Code of the Russian Soviet Federated Socialist Republic: An English translation*. University of Michigan Law School. https://repository.law.umich.edu/books/2/

[14]O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat-protsessual kodeksi, 2021-yil 1-aprel, O‘RQ-671-son. — https://lex.uz/docs/-5350327

[15]O‘zbekiston Respublikasining «Shaxsiy ma’lumotlar to‘g‘risida»gi Qonuni, 2019-yil 2-iyul, O‘RQ-547-son. — https://lex.uz/docs/-4396428

[16]Yevropa Kengashining kiberjinoyatchilikka oid Konvensiyasi (ETS № 185), Budapesht, 2001-yil 23-noyabr; Ikkinchi Qo‘shimcha Protokol 2022-yil 12-mayda imzoga qo‘yilgan. — https://www.coe.int/en/web/cybercrime/the-budapest-

Yevropa Ittifoqining Regulation (EU) 2024/1689 (YI Nizomi)[17] va Digital Services Act (DSA)[18] ham tahlilga jalb qilinadi.

Qo‘llaniladigan metodlar: *formal-huquqiy usul* — amaldagi normalar SI bilan bog‘liq jinoyatlarga nisbatan tahlil qilinadi; *qiyosiy-huquqiy usul* — YeI, AQSh va Buyuk Britaniya tajribasi o‘rganiladi; *tizimli-strukturaviy usul* — jinoiy-protsessual normalarning o‘zaro bog‘liqligi va SI texnologiyalari bilan o‘zaro ta’siri aniqlanadi; *mantiqiy-deduktiv va induktiv usullar* — nazariy tamoyillardan amaliy yechimlarga o‘tiladi; *tarixiy-huquqiy usul* — kiberjinoyatchilikka qarshi kurashish sohasidagi qonunchilik evolyutsiyasi o‘rganiladi.

Xulosa. Ushbu tadqiqot SI vositasida yaratilgan noqonuniy kontentga nisbatan jinoiy-protsessual mexanizmlarning nazariy va amaliy muammolarini atroflicha tahlil qildi. SI ning jadal rivojlanishi mavjud qonunchilik va huquqni qo‘llash amaliyoti oldiga yangi chaqiriqlar qo‘yib, kontentning mohiyatini aniqlash, raqamli dalillarni isbotlash va javobgarlikni belgilashda jiddiy qiyinchiliklarni yuzaga keltirmoqda. O‘zbekistonda SI ni huquqiy tartibga solish bo‘yicha dastlabki qadamlar qo‘yilgan bo‘lsa-da, quyidagi muammolar hal etilishini kutmoqda: Jinoyat-protsessual kodeksiga raqamli dalillarning o‘ziga xos turlarini belgilovchi normalar kiritilishi; Yevropa Ittifoqining YI Nizomida mustahkamlangan SI tomonidan yaratilgan kontentni majburiy belgilash (disclosure) talabiga o‘xshash norma milliy qonunchilikka kiritilishi;[3] raqamli forensika bo‘yicha mutaxassislar tayyorlashni yo‘lga qo‘yish; va Budapesht konvensiyasiga qo‘shilish masalasini ko‘rib chiqish. Shu bois SI tizimlarining «qora quti» muammosini hal etish, javobgarlikni aniqlash mexanizmlarini takomillashtirish hamda milliy qonunchilikka tegishli o‘zgartirishlar kiritish bo‘yicha chuqur ilmiy va amaliy izlanishlar talab etiladi.[19]

Foydalanilgan adabiyotlar

I. Milliy normativ-huquqiy hujjatlar:

1. O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat-protsessual kodeksi. 2021-yil 1-aprel, O‘RQ-671-son. — https://lex.uz/docs/-5350327
2. O‘zbekiston Respublikasining «Shaxsiy ma’lumotlar to‘g‘risida»gi Qonuni. 2019-yil 2-iyul, O‘RQ-547-son. — https://lex.uz/docs/-4396428
3. O‘zbekiston Respublikasining «Axborotlashtirish to‘g‘risida»gi Qonuni. 2003-yil 11-dekabr, O‘RQ-560-son. — https://lex.uz/docs/-72392

II. Xalqaro normativ-huquqiy hujjatlar:

4. Council of Europe Convention on Cybercrime (Budapest Convention), ETS No. 185. Budapest, 23 November 2001, entered into force 1 July 2004. — https://rm.coe.int/1680081561

convention ; to‘liq matn: https://rm.coe.int/1680081561 Gov

[17]Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act). *Official Journal of the European Union*, L 2024/1689, 12.07.2024. — https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401689

[18]Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services (Digital Services Act). *Official Journal of the European Union*, L 277, 27.10.2022. — https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R2065

[19]Gray, W., & Stults, R. (Trans.). (1965). *Civil Code of the Russian Soviet Federated Socialist Republic: An English translation*. University of Michigan Law School. https://repository.law.umich.edu/books/2/

5. Second Additional Protocol to the Convention on Cybercrime on enhanced cooperation and disclosure of electronic evidence. Council of Europe, CETS No. 224, opened for signature 12 May 2022. — https://www.coe.int/en/web/cybercrime/t-cy-drafting-group
6. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence (Artificial Intelligence Act, "AI Act"). *Official Journal of the European Union*, L 2024/1689, 12.07.2024. — https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L_202401689
7. Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services (Digital Services Act). *Official Journal of the European Union*, L 277, 27.10.2022, pp. 1–102. — https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R2065

III. Ilmiy adabiyotlar:

8. Chesterman, Simon. *We, the Robots? Regulating Artificial Intelligence and the Limits of the Law*. Cambridge University Press, 2021. — https://www.cambridge.org/9781108477031
9. [9] Barfield, Woodrow, and Ugo Pagallo (eds.). *Research Handbook on the Law of Artificial Intelligence*. 2nd ed. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2022. ISBN: 9781803920221.
10. Hacker, Philipp, Ioannis Lianos, Stefan Eich (eds.). *Regulating Artificial Intelligence*. Cham: Springer, 2021. ISBN: 978-3-030-32361-5. — https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-32361-5
11. Casey, Eoghan. *Digital Evidence and Computer Crime: Forensic Science, Computers and the Internet*. 3rd ed. Academic Press, 2011. ISBN: 978-0-12-374268-1.
12. Zarsky, Tal. "Privacy and Data Protection in the Age of AI and Deepfakes." *Journal of Law and Biosciences*, Vol. 7, No. 1, 2020, lsaa006. — https://academic.oup.com/jlb/article/7/1/lsaa006/5813154
13. Renda, Andrea. "The AI Act: A New Framework for Artificial Intelligence Regulation in the EU." *Computer Law & Security Review*, Vol. 48, 2023, Article 105794. — https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0267364923000018
14. U.S. Copyright Office. *Copyright and Artificial Intelligence*. Policy Guidance, 2023. — https://www.copyright.gov/ai/